

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Trendy v koherenci české migrační a rozvojové politiky

Autor práce: Aneta Seidlová

1. Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy (*přiměřenost cílů, geografický charakter a relevance cílů, teoretické podložení hypotéz aj.*)

Práce se zabývá v současnosti velmi aktuálním tématem vztahů migrace a rozvoje, přičemž ve svém obsahu klade důraz na percepci celé problematiky relevantními aktéry. Cíle práce, uvedené spíše formou výzkumných otázek, jsou v tomto ohledu formulovány vhodně a přiměřeně a pro celou práci jsou relevantní. Geografický charakter výzkumných otázek není dán explicitně, nicméně jak téma migrace, tak téma rozvoje má v sobě skrytý silný prostorový aspekt, a proto je celé téma relevantní také z hlediska geografického. Hypotézy práce nejsou a-priori formulovány, a to rovněž v kontextu induktivního charakteru provedeného výzkumu.

Práce s literaturou (*teoretické ukotvení práce, diskuse a kritické zhodnocení literatury aj.*)

Diplomantka ve své práci prokázala velmi dobrou schopnost práce s odbornou literaturou, citovaná literatura je početná, kvalitní a pro řešené téma relevantní. K problematice je přistupováno kriticky a teoretická část obsahuje pro studovanou problematiku zásadní informace. Ve vazbě na analytickou část bych ovšem přivítal více přehlednou strukturu vazeb migrace a rozvoje, a to včetně vysvětlení teoretických mechanismů za těmito vazbami přítomnými. Příkladem může být otázka vlivu remitencí na rozvoj, který je v práci uváděn vesměs pozitivně, naopak opomíjen je například mechanismus, kdy remitence jsou zdrojem stimulace spotřeby v zemi původu, která je uspokojována na bázi importu a neutváří tak významnější multiplikační efekty, s následně omezeným dopadem na rozvoj území. Šířeji by mohly být rovněž diskutovány vazby konceptů *brain drain* a *brain gain*, případně další. Takto pojatá systematizace vazeb migrace a rozvoje, a to včetně pro celý text důležitého rozlišení dopadů na zdrojové a hostitelské země, by výrazně přispěla k přehlednosti teoretické části s možností následného využití poznatků k doplňující konfrontaci s poznatky vlastní analýzy.

Metodika práce (*vhodnost aplikovaných metod, kvalita a vhodnost použitých dat aj.*)

Metodika práce je založena na kvalitativním přístupu, přičemž její podstata je vhodně a správně zasazena do odpovídajícího metodického rámce (např. přístup ke kódování rozhovorů a další). Využitá data vycházejí z odpovědi expertů v dané oblasti, ačkoliv tvrzení o tom, že výběr oslovených expertů je vyčerpávající, lze pokládat za poněkud diskutabilní mimo jiné v kontextu širokého záběru celé práce. Takto například zcela schází pohled soukromého sektoru, ačkoliv diplomantka několikrát uvádí, že vyšší angažovanost soukromého sektoru je jedním z trendů rozvojové politiky a soukromý sektor má bezpochyby významnou roli v otázkách migrace do České republiky.

Analytická část práce (*správnost a interpretace výsledků, detailnost, struktura a provázanost analýzy*)

Také analytická část práce je zpracována na velmi dobré úrovni, poznatky jsou vhodně strukturovány ve vazbě na klíčová témata odpovědí dotazovaných osob. Lze tvrdit, že diplomantka uchopila relevantní aspekty problematiky, které se v odpovědích objevily, přičemž v řadě ohledů navazuje také na zjištění teoretické části. Přesto bych však zde spatřoval některé příležitosti, jak úvahy analytické části dále posunout a rozvést:

1. Diskusi koherence cílů migrační a rozvojové politiky znesnadňuje skutečnost, že je v textu poněkud obtížnější orientovat se v explicitním vymezení cílů obou politik. Následně je otázkou, zda jsou v textu vyčerpávajícím způsobem uchopeny možné vazby cílů migrační a rozvojové politiky (např. otázka vztahu rozvojové politiky k migračnímu cíli atrakce vysoce-kvalifikovaných osob, tj. může být rozvojová politika využita také pro tento cíl, nejen pro cíl prevence migrace).
2. V textu se často objevuje dichotomie migračních cílů – atrakce vysoce-kvalifikovaných osob a prevence příchodu nekvalifikovaných osob. Není v tomto ohledu vhodnější tuto dichotomii definovat ve vazbě na příchod migrantů žádoucích pro český trh práce, potažmo společnost, a prevenci ilegální migrace? Dojde v takovém případě ke změně interpretace poznatků?
3. V tabulce č. 5, kde se hovoří o vnitřní ne-koherenci migrační politiky, například v rámci důrazu na dočasný pobyt. V tomto ohledu nerozumím, v čem taková ne-koherence spočívá, pokud je cílem migrační politiky respektovat zájmy trhu práce (společnosti) a prevence ilegální migrace.
4. V práci je uváděn spíše negativní postoj k úvaze, že rozvojová politika může redukovat migraci s ohledem na své zaměření na chudé osoby, které nemigrují. V tomto ohledu lze argumentaci dále posílit o úvahy teoretické části, a to jednak o úvahy charakterizované jako teorie migračního hrbu, respektive o úvahy související s nedostatkem zdrojů pro migraci. Možnosti rozšíření úvah o zjištění teoretické části se nabízejí i v dalších oblastech – např. otázka stipendií v kontextu *brain-drain* vs. *brain-gain*, a právě v tomto kontextu vnímám i přínosnost více systematického přístupu k představení teoretické podstaty vztahů.
5. V rámci hodnocení koherence bych za přínosné považoval rozlišení situací s pozitivním, neutrálním a negativním vztahem.

V textu se místy objevují některá tvrzení, u nichž by bylo vhodné přistupovat k formulaci pečlivěji (např. „Mezi prioritní země ZRS se neřadí země, ze kterých k nám směřuje většina migrantů, a tak na ně migrační politika ČR nemá větší dopady“ – restriktivní politika omezující příchod těchto osob přece významně ovlivňuje), nicméně pro kvalitu celé práce není vliv těchto formulací zásadní.

Závěry práce (*odpovědi na výzkumné otázky, zasazení závěrů do širšího kontextu výzkumu aj.*)

Závěry práce logicky navazují na zjištění analytické části, takto jsou závěry opodstatněné a naplňují formulované výzkumné otázky. Práce je také zasazena do širšího teoretického konceptu s výhradami a náměty uvedenými výše.

2. Formální náležitosti práce (*zatrhněte Vaši volbu*)

Formální úprava: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Stylistická úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Citační úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Komentář (vč. kvality grafiky, (ne)přiměřenosti délky práce aj.)

Z formálního hlediska je práce jednoduché podoby, bez využití náročnějších grafických či kartografických elementů. Stylisticky je práce kvalitní, stejně jako použití citačního aparátu.

3. Souhrn

Celkové zhodnocení práce (vč. přínosů práce, provázanosti teoretické a analytické části aj.)

Celkově práci hodnotím pozitivně, práce má také velmi dobrý aplikační potenciál, když ukazuje na slabé stránky i příležitosti pro koherenci migrační a rozvojové politiky České republiky. Další příležitosti spatřuji v posilování provázanosti teoretické a analytické části, a to v rámci systematického přístupu k relacím mezi migrací a rozvojem, s rozlišením dílčích dimenzí zdrojové a hostitelské země, případně vlastní osoby migranta.

Předloženou práci **doporučuji / nedoporučuji** k obhajobě. (zatrhněte Vaši volbu)

Otázky k obhajobě

1. V textu práce uvádíte, že řada autorů/expertů nepovažuje koherenci (české) migrační a rozvojové politiky za žádoucí. Jaký je Váš postoj k tomuto názoru? V případě zájmu o koherenci obou politik, jaké aspekty takové koherence považujete za nejméně konfliktní?
2. Představte podstatu v práci uváděného opatření migrační/rozvojové politiky vztahující se k usnadnění transferu remitencí mezi zdrojovou a cílovou zemí migrace. Existují podmínky k zavádění takového nástroje v České republice?

Datum: 17. května 2019

Autor posudku: Mgr. Jiří Novosák, Ph.D.

Podpis: